

Slovo konstantní znamená v první řadě stálý, ale v různých souvislostech dosahuje rozmanitých významových odlišností. Může jít o neměnnost postojů, názorů nebo vlastností. Pojem se dotýká nepřeborných oborů a oblastí vědy, techniky i umění. Něčím zcela přesným je v matematice a fyzice, odlišný smysl má ve společenských vědách a jinak ho chápeme v umění, kde často vyznívá pozitivně, ale někdy i negativně. Pokud provázejí vývoj neměnné prvky, které dílu dávají základní ráz, je jimi vlastně do značné míry určen autorův rukopis a osobitý výraz. Můžeme pak zřetelně sledovat cestu, která je značena stálými a vedle nich proměnlivými vlastnostmi. Je velmi důležité nenechat se stránat módními proudy, pěstovat svůj projev a udržet si vlastní tvář. Přitom je zase „nebezpečné“ zcela se uzavřít okolním vlivům, protože tím může dojít k přílišnému vyřazení z celkových vztahů. Přehnané trvání na některých stálých znacích by vedlo ke konzervativismu a odtržení od živé skutečnosti. Konstantou díla může být styl daný způsobem kresby, barevnou škálou nebo druhem kompozice. Může ji však tvořit, možná trochu paradoxně, smysl pro experiment, který se stává základem projevu. Tak je stálou vlastností díla právě jeho proměnlivost. Jiným druhem neměnnosti je nepřetržitě hledání, pochybování a navracení, ověřování a přezkoumávání již dosažených hodnot. S tím souvisejí nové pohledy na skutečnost, jejíž významy se posouvají s vývojem společenských vztahů. Každý umělecký proud má konstantní vlastnosti udávající jeho tón. S odstupem času pak vidíme, že všechny epochy mají své typické znaky a že někdejší rozdíly, které se současníkům mohly zdát významné, najednou téměř mizí.

Tato výstava představuje autory, u nichž lze přesně najít určující vlastnosti neustále provázející jejich dílo. V některých případech se stává základem téma a jemu odpovídající výraz. U jiných osobností jde o sledování přísného řádu, rozvíjeného v návaznosti na zvolené formální i obsahové principy. Z nich se pak odvíjí druh výtvarných prostředků. Systém dovoluje vyčerpat myšlenku do všech důsledků, i když zase na druhé straně přináší jistá omezení v úzkém koridoru svého programu. Někteří umělci zakládají projev na hře a pokusech s různými materiály a využívají vlastností prostředí, pro něž je dílo určeno. Jeho účinek je tak dán místem a dobou své instalace. Jinde nebo v jiné době se jeho smysl ztrácí. Pro některé zúčastněné je příznačná figurativnost, stojící v posledních letech všeobecně na pokraji zájmu většiny výtvarných teoretiků. Je v tom kus odvahy, nepřizpůsobit se všem střídajícím se tendencím, které zdánlivě ovládají současnou uměleckou scénu. Svědčí to o vnitřním přesvědčení o správnosti své cesty. V kontrastu k nim vystavují na Vyšehradě také osobnosti, které dospěly různým způsobem k abstraktnímu vyjádření. Dá se říct, že letošní soubor expozic je ve znamení autorů, jejichž projev se nemění každý den, vývoj směřuje ke zřetelnému cíli, jednotlivá tvůrčí období na sebe logicky navazují, nápady jsou rozvedeny do všech možných variací. Název konstanty v sobě také skrývá věrnost vlastnímu chápání světa a důvěru ve svůj názor, i když mu nemusí být současná doba příznivá.

Jiří Machalický
Praha, květen 1995

Although the word "constant" primarily means "unchanging", it takes on various meanings according to different contexts. It can signify unchanging positions, opinions or qualities. The term can relate to the endless fields of science, technology and art. In mathematics and physics it represents something precise, though it has a different sense in social sciences and again in art where it often has positive connotations but sometimes also negative ones. If artistic development is accompanied by unchanging elements which give a work its fundamental character, these elements then determine to a large extent the artist's individual style and expression. We can thus clearly follow the path marked by constant but also changing qualities. It is very important not to let oneself be distracted by fashionable trends; one must cultivate one's own form of expression and character. At the same time, however, it is "dangerous" to completely close oneself off from outside influences, since this can lead to excessive exclusion from overall relationships. Exaggerated insistence on certain constant signs would result in conservatism and detachment from living reality. The constant of a work of art can be a given style of drawing, colour range or type of composition, although slightly paradoxically it can also be a sense of experiment which becomes the basis of an artist's expression. In this way, the constant characteristic of a work can in fact be its changeability. Another kind of constant is endless searching, and the doubting, overturning, testing and tireless exploration of values that have already been attained. This is related to fresh outlooks on reality, whose meanings shift with the development of social relationships. Every artistic trend has constant characteristics that set its tone. In retrospect we thus see that all eras have their own typical features, and that the differences which appeared significant to the people of those times suddenly almost vanish. This exhibition presents artists in whose work it is difficult to define constant characteristics. In several cases, a theme and its corresponding expression form the basis, while in other cases it is the observing of a strict order developing on from chosen principles of form and content. From these principles there then evolves a particular type of artistic means. A system allows the artist to draw on an idea and take it to all its possible outcomes, though on the other hand it creates certain limitations in the narrow corridor of its programme. Several artists base their expression on play and experiments with various materials, making use of the surroundings for which the art work is intended. Its effect is therefore determined by the place and time of its installation; in another place or time its meaning would be lost. Some of the artists participating here work in figuration, an area which has in recent years been generally left on the fringe of most art theorists' interest. It takes a certain amount of courage not to conform to alternating trends which in turn seem to dominate the contemporary art scene; this testifies to an inner conviction that one has chosen the right path. The Vyšehrad event also features artists who, in contrast to the figurativists, have arrived in various ways at abstract expression. One can say that this year's set of exhibitions is characterized by artists who do not change their mode of expression every day: their development is directed at a clear goal, the individual periods of their careers follow on logically from one another, and their ideas are elaborated in all possible variations. The title "Constants" itself incorporates the idea of faithfulness to one's conception of the world as well as faith in one's own opinions, even though they need not necessarily find favour in their time.

Jiří Machalický
Prague, May 1995